

Đẩy mạnh thu hút khách du lịch vùng Đông Nam Bộ

PHẠM THỊ BÍCH NGÂN*

Đông Nam Bộ là vùng hội tụ tài nguyên du lịch đa dạng với hệ thống rừng, biển, sông, hồ phong phú, cũng như nhiều làng nghề truyền thống. Đặc biệt, trong Vùng có các di tích nổi tiếng thế giới, như: Nhà tù Côn Đảo, Địa đạo Củ Chi, Dinh Độc Lập, Rừng Sác - Cần Giờ... đủ sức tạo nên những tour hấp dẫn du khách quốc tế. Tuy nhiên, đến nay, lượng du khách vẫn chủ yếu là khách nội địa, thời gian nghỉ ngắn, tập trung vào cuối tuần và các ngày lễ, Tết. Để khắc phục được những hạn chế này, thời gian tới, cần triển khai nhiều giải pháp đồng bộ, trong đó, vấn đề liên kết vùng trong phát triển du lịch cần được chú trọng.

THỰC TRẠNG HOẠT ĐỘNG DU LỊCH VÙNG ĐÔNG NAM BỘ

Vùng Đông Nam Bộ có 6 tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, gồm: Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Dương, Bình Phước, Đồng Nai, Tây Ninh và TP. Hồ Chí Minh, mỗi địa phương đều có một sản phẩm du lịch chủ đạo xuất phát từ đặc thù vị trí địa lý, địa hình.

Trong những năm qua, vùng Đông Nam Bộ đã phát triển nhiều loại hình du lịch hướng đến việc tuyên truyền, khai thác những di sản văn hóa của địa phương. Đồng thời, tổ chức nhiều hoạt động xúc tiến, quảng bá du lịch, như: thực hiện chương trình quảng bá, giới thiệu du lịch các tỉnh thông qua các ấn phẩm du lịch, bản đồ du lịch, các hội chợ, sự kiện du lịch trong và ngoài nước..., cũng như xây dựng được các loại hình, chương trình du lịch mới phục vụ nhu cầu tham quan, vui chơi, nghỉ dưỡng góp phần thu hút du khách. Bên cạnh đó, mỗi địa phương trong Vùng cũng đã có những định hướng phát triển du lịch cụ thể, phù hợp với tiềm năng du lịch của mình. Nhờ đó, hoạt động du lịch trong Vùng đạt được những kết quả tích cực. Theo thống kê của ngành Du lịch, năm 2017, tổng lượng khách đến khu vực Đông Nam Bộ vào khoảng 40 triệu lượt khách, khách nội địa chiếm hơn 75%. Lượng khách tập trung chủ yếu ở TP. Hồ Chí Minh và Bà Rịa - Vũng Tàu, còn lại các địa phương khác trong vùng lượng khách này vẫn còn rất khiêm tốn (Quốc Thái, 2018). Cụ thể như sau:

TP. Hồ Chí Minh luôn là sự lựa chọn của các du khách trong và ngoài nước với nhiều điểm đến hấp dẫn, như: Địa đạo Củ Chi, Chợ Bến Thành, Bảo tàng TP. Hồ Chí Minh, điểm di tích lịch sử 18 thôn vườn trầu, Thảo cầm viên Sài Gòn, Công viên văn hóa Đầm Sen, Khu du lịch Suối Tiên. Theo báo cáo của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch TP. Hồ Chí Minh, năm 2017, khách quốc tế đến Thành phố ước đạt 6,3 triệu lượt, tăng 23%

so với năm 2016, đạt 110% kế hoạch đề ra. Tổng doanh thu ngành du lịch (nhà hàng, lưu trú, lữ hành...) ước đạt 116.000 tỷ đồng, tăng 12% so với cùng kỳ.

Bà Rịa - Vũng Tàu với các điểm, tuyến du lịch, như: Bãi biển Hồ Cốc, Bạch Dinh, Tượng chúa Jesus nằm trên đỉnh núi Nhỏ ở TP. Vũng Tàu, Suối Tiên, Khu di tích Núi Dinh, Khu bảo tồn thiên nhiên Bình Châu - Phước Bửu, Đền Dinh Cô, Bãi trước, Bãi tắm Long Hải, Bãi sau Thùy Vân... Cùng với đó là các điểm du lịch nổi tiếng, như: Khu du lịch Sóc Siêm, Khu du lịch Suối Lam, Khu du lịch sinh thái Bà Rá - Thác Mơ, Vườn Quốc gia Bù Gia Mập, Khu bảo tồn làng văn hóa các dân tộc thiểu số sóc Bom Bo, Khu du lịch sinh thái và vui chơi giải trí tại khu cửa khẩu quốc tế Hoa Lư... Nhờ sự đa dạng trong phát triển du lịch, nên lượng du khách đến với Tỉnh vẫn duy trì tốt.

Theo Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Tỉnh, năm 2017, Bà Rịa - Vũng Tàu đã đón gần 3 triệu lượt khách lưu trú, tăng hơn 11,3% so với năm 2016, doanh thu dịch vụ lưu trú đạt 1.777 tỷ đồng, tăng 11,6% so với năm 2016. Tổng doanh thu từ hoạt động du lịch đạt 253,6 tỷ đồng, bằng 101,4% so với kế hoạch đề ra, tăng 7,6% so với năm 2016. Năm 2017, đã có 265.239 lượt khách đến tham quan, du lịch, trong đó có 252.169 lượt khách nội địa và 13.070 lượt khách quốc tế.

Bình Dương có các điểm đến du lịch hấp dẫn, như: Chùa Hội Khánh, Hồ Bình An, Chùa Bà, Làng nghề gốm sứ, Làng

* ThS., Email: bichngan234@yahoo.com

sơn mài Tương Bình Hiệp, Chùa núi Châu Thới, Vườn cây ăn trái Lái Thiêu. Năm 2017 được xem là năm thắng lợi của ngành du lịch Bình Dương. Nhiều hoạt động vui chơi giải trí của Tỉnh được tổ chức đã thu hút một lượng lớn du khách. Trong năm 2017, doanh thu của ngành du lịch Tỉnh đạt 1.280 tỷ đồng, tăng 6,7% so với năm 2016, phục vụ lưu trú cho trên 690.000 lượt khách, trong đó, khách trong nước trên 568.000 lượt và khách quốc tế 122.000 lượt.

Bình Phước là cửa ngõ kết nối khu vực Tây Nguyên với TP. Hồ Chí Minh và các tỉnh Đông bằng sông Cửu Long, có nhiều tiềm năng để khai thác và phát triển du lịch. Đáng chú ý là tài nguyên du lịch của Bình Phước đều mang những nét đặc thù riêng, như: Trảng cỏ Bù Lạch (Bù Đăng), Vườn quốc gia Bù Gia Mập (Bù Gia Mập), núi Bà Rá, Thác Mơ (Phước Long), Căn cứ Quân ủy Bộ chỉ huy Miền Tà Thiết, Nhà giao tế... Hiện nay, Tỉnh đang từng bước khai thác tiềm năng của núi Bà Rá với các dự án phát triển du lịch tâm linh và kết hợp về nguồn địa chỉ đỏ - nhà tù Bà Rá... Đặc biệt, việc đi vào hoạt động Khu bảo tồn văn hóa dân tộc S'tiêng sóc Bom Bo sẽ làm nên điểm nhấn hấp dẫn cho du lịch Bình Phước.

Theo Báo cáo của Sở Văn hóa - Thể thao và Du lịch tỉnh Bình Phước, năm 2017, ngành du lịch đã có nhiều chuyển biến tích cực, góp phần quan trọng vào tăng trưởng kinh tế của Tỉnh. Năm 2017, tổng doanh thu từ hoạt động du lịch đạt 253,6 tỷ đồng, bằng 101,4% so với kế hoạch đề ra, tăng 7,6% so với năm 2016. Tỉnh đã đón 265.239 lượt khách đến tham quan, du lịch; trong đó có 252.169 lượt khách nội địa và 13.070 lượt khách quốc tế.

Đồng Nai là địa phương có nhiều địa danh, phong cảnh đẹp, như: thác Giang Điền, thác Mơ, hồ Trị An, Rừng Quốc gia Cát Tiên... Cùng với đó, thời gian qua, nhiều khu du lịch giải trí ở Đồng Nai cũng đã được các doanh nghiệp đầu tư, với nhiều loại hình giải trí, thu hút khách du lịch từ các nơi đến tham quan, nghỉ dưỡng. Bên cạnh đó, công tác quảng bá, đầu tư hạ tầng cho các khu, điểm du lịch cũng được chú trọng. Ngoài ra, Tỉnh cũng có nhiều ưu đãi khuyến khích phát triển thêm các sản phẩm du lịch tiêu biểu và các dịch vụ để thu hút khách ở lại qua đêm tại các khu, điểm du lịch. Nhờ đó, năm 2017, Đồng Nai đã đón trên 3,4 triệu lượt khách đến tham quan, lưu trú, doanh

thu đạt hơn 1.200 tỷ đồng. So với năm 2016, số lượng khách du lịch đến với Đồng Nai đã tăng 350 nghìn lượt. Số khách nước ngoài đến Đồng Nai cũng đạt trên 300 nghìn khách và tăng gần 150 tỷ đồng doanh thu.

Tây Ninh có tài nguyên du lịch phong phú và đa dạng, hội đủ yếu tố phát triển các loại hình du lịch truyền thống lịch sử, tâm linh tín ngưỡng, sinh thái, nghỉ dưỡng, du lịch cửa khẩu, mua sắm, với điểm nhấn là Khu du lịch Quốc gia núi Bà Đen. Ngoài ra, Tây Ninh còn có lợi thế lớn trong việc thông thương và kết nối tour du lịch với Campuchia và các nước ASEAN khác nằm trên Hành lang Kinh tế Xuyên Á. Hiện nay, Tỉnh đang tập trung triển khai đầu tư, xúc tiến đầu tư trong lĩnh vực du lịch, nhất là về cơ sở vật chất hạ tầng, phát triển dịch vụ, sản phẩm du lịch; từng bước đưa du lịch trở thành ngành kinh tế quan trọng của tỉnh vào năm 2020. Trong 6 tháng đầu năm 2017, doanh thu du lịch lữ hành của Tây Ninh đạt 11,6 tỷ đồng, tăng 16,17% so với cùng kỳ năm 2016.

Có thể khẳng định, vùng Đông Nam Bộ đang hội tụ đầy đủ các điều kiện tự nhiên và nhân văn để phát triển các loại hình du lịch về nguồn, du lịch sinh thái, du lịch nghỉ dưỡng. Mặc dù vậy, hoạt động du lịch của Vùng vẫn có những hạn chế cần khắc phục, đó là:

Thứ nhất, giữa các tỉnh, thành phố trong Vùng còn thiếu sự phối hợp, thậm chí cạnh tranh nhau về chính sách, hệ thống dịch vụ công... làm chậm hình thành một không gian kinh tế vùng thống nhất. Mặc dù đã có Hội đồng vùng kinh tế trọng điểm, có Ban chỉ đạo, nhưng các tổ chức này hoạt động chưa hiệu quả do thiếu cơ chế có hiệu lực để đề xuất và thực thi các quyết sách được thống nhất.

Thứ hai, du lịch vùng Đông Nam Bộ vẫn còn ở tình trạng mạnh ai nấy làm, chưa hình thành được sự kết nối về chiến lược, quy hoạch, kết cấu hạ tầng, thể chế, nguồn nhân lực. Thị trường khách du lịch không ổn định, số lượng khách du lịch chủ yếu tập trung ở địa bàn TP. Hồ Chí Minh, các tỉnh khác chưa có thị trường tiềm năng về khách du lịch quốc tế.

Thứ ba, sản phẩm du lịch trên địa bàn còn trùng lặp, đơn điệu gây ra nhàm chán cho khách du lịch; chất lượng sản phẩm du lịch không cao chưa đủ sức hút khách du lịch và cạnh tranh với sản phẩm du lịch trong khu vực. Sản phẩm là dịch vụ vui chơi giải trí tại nhiều tỉnh chưa được đầu tư xây dựng, nên mức độ hấp dẫn và lôi cuốn khách du lịch kéo dài ngày tham quan trên địa bàn rất hạn chế, chưa có sản phẩm du lịch nào mang thương hiệu cho du lịch Vùng.

Thứ tư, công tác đầu tư vẫn còn dàn trải, thiếu trọng tâm, trọng điểm, nên chưa định hình được khu điểm du lịch có đầy đủ các yếu tố cần thiết cho việc thu hút khách du lịch. Một số khu, điểm du lịch có tiềm năng tài nguyên du lịch nổi trội chưa định hướng đầu tư và ưu tiên đầu tư rõ rệt, nên sản phẩm du lịch này vẫn dưới dạng tiềm năng.

Thứ năm, các doanh nghiệp kinh doanh du lịch trên địa bàn phần lớn có quy mô doanh nghiệp nhỏ và vừa kinh doanh chủ yếu là cơ sở lưu trú, nhà hàng; chất

lượng dịch vụ chưa đạt tiêu chuẩn quy định. Mặt khác, công ty lữ hành của địa phương còn thiếu về số lượng, chưa đủ khả năng và trình độ để cạnh tranh, vươn ra thị trường quốc tế.

Thứ sáu, công tác đào tạo và bồi dưỡng nguồn nhân lực tuy đã có cố gắng nhiều, song vẫn chưa theo kịp yêu cầu đặt ra cả về số lượng và chất lượng; trình độ năng lực của cán bộ quản lý nhà nước và doanh nghiệp còn thiếu và yếu, chưa có đội ngũ chuyên gia giỏi nghề trên địa bàn.

MỘT SỐ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN DU LỊCH VÙNG ĐÔNG NAM BỘ

Một là, trên cơ sở nội dung quy hoạch, các tỉnh, thành phố trong vùng Đông Nam Bộ cần rà soát, điều chỉnh hoặc xây dựng quy hoạch, kế hoạch phát triển du lịch phù hợp, cập nhật và đánh giá tiềm năng tài nguyên du lịch trên địa bàn để có thông tin cung cấp cho các nhà đầu tư. Đồng thời, triển khai xây dựng quy hoạch cụ thể các khu du lịch chức năng và các dự án đầu tư cho từng khu vực cụ thể. Tăng cường công tác quản lý quy hoạch, tổ chức giám sát nội dung các chỉ tiêu về kinh tế du lịch, tiêu chuẩn về bảo vệ tài nguyên môi trường...

Hai là, tăng cường trao đổi kinh nghiệm về phát triển du lịch giữa các địa phương trong Vùng. Phối hợp chặt chẽ giữa các địa phương trong việc khai thác tài nguyên, xây dựng sản phẩm, xây dựng chương trình và xúc tiến, quảng bá du lịch thống nhất. Tăng cường trao đổi, phối hợp và hỗ trợ cung cấp dịch vụ giữa các doanh nghiệp kinh doanh du lịch trên địa bàn Vùng, đặc biệt là liên kết cung cấp dịch vụ giữa các công ty lữ hành với các doanh nghiệp kinh doanh lưu trú, vận chuyển khách... Chú trọng phát triển sản phẩm du lịch địa phương. Khai thác những lợi thế khác biệt để tạo nên những sản phẩm du lịch đặc thù, từ đó hình thành các tuyến du lịch nội vùng và liên vùng, có tính hấp dẫn và cạnh tranh cao. Mở rộng liên kết vùng hoặc các địa phương trong Vùng với các vùng khác liền kề và với các trung tâm du lịch phát triển, như: Đà Nẵng, Huế, Hà Nội.

Ba là, đẩy mạnh hoạt động quảng bá, xúc tiến và liên kết du lịch. Cụ thể, cần tăng cường công tác quảng bá, xúc tiến, tạo ra các sản phẩm du lịch phù hợp với nhiều phân khúc thị trường du lịch. Nghiên cứu xây

dựng cơ chế xúc tiến, quảng bá du lịch chung cho toàn Vùng. Đẩy mạnh xã hội hóa trong hoạt động xúc tiến quảng bá du lịch và đa dạng các hình thức quảng bá. Phát huy vai trò hỗ trợ xúc tiến, quảng bá của các cơ quan đại diện ngoại giao của Việt Nam ở nước ngoài cho du lịch vùng Đông Nam Bộ. Lựa chọn, tham gia có chọn lọc vào các hoạt động, sự kiện du lịch, để tăng cường hơn nữa việc quảng bá hình ảnh đất nước, con người Việt Nam tới bạn bè quốc tế.

Bốn là, đầu tư kết cấu hạ tầng, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực du lịch. Phải chú trọng đến việc đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng và đào tạo nguồn nhân lực du lịch, trong đó tập trung đào tạo kỹ năng nghề và thực hành homestay. Ngoài ra, cần chú trọng bảo vệ môi trường. Coi bảo vệ môi trường là một trong những nhiệm vụ quan trọng ở quy hoạch các đề án, chiến lược phát triển du lịch của tỉnh và các khu, điểm du lịch.

Năm là, nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên của các cơ sở đào tạo nghề du lịch; chú trọng đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp đào tạo; tăng cường công tác đào tạo tại chỗ đáp ứng yêu cầu phát triển nguồn nhân lực của từng địa phương và phù hợp với hội nhập quốc tế...

Phát triển đội ngũ nhân lực du lịch đủ về số lượng theo yêu cầu, cân đối về cơ cấu ngành nghề và trình độ đào tạo, đảm bảo về chất lượng nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu phát triển du lịch cao và bền vững của Vùng. Đồng thời, nâng cao chất lượng đội ngũ quản lý nhà nước du lịch, cán bộ quản lý các doanh nghiệp du lịch và quản lý các khu du lịch tại các địa phương trong Vùng. Tăng cường năng lực chuyên môn về xúc tiến, quảng bá cho các cán bộ của các trung tâm xúc tiến du lịch tại các địa phương trong Vùng. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Thủ tướng Chính phủ (2015). *Quyết định số 1400/QĐ-TTg, ngày 18/08/2015 về việc phê duyệt Quy hoạch tổng thể phát triển văn hóa, gia đình, thể dục thể thao và du lịch vùng Đông Nam Bộ và vùng Kinh tế Trọng điểm phía Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030*
2. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch các tỉnh, thành phố: TP. Hồ Chí Minh, Bà Rịa - Vũng Tàu, Bình Dương, Bình Phước, Đồng Nai (2017). *Báo cáo hoạt động du lịch năm 2017*
3. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Tây Ninh (2017). *Báo cáo hoạt động du lịch 6 tháng đầu năm 2017*
4. Quốc Thái (2018). *Du lịch Đông Nam Bộ: Thiếu "đủ thứ" để thu hút khách quốc tế*, truy cập từ <http://www.baovanhoa.vn/Du-lich/du-lich160d244ng-nam-bộ-thiếu-đủ-thứ-để-thu-h250t-kh225ch-quốc-tế>